

KA-106

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

October / November – 2017

Sanskrit : Paper-CC-303

रघुवंशम्-सर्ग-१४ (कालिदास), व्याकरणम्
(Core Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : दरेक प्रश्नना गुण सरभा छे.

१ (अ) गभे ते त्रश श्लोकीनी अनुवाद करो : ८

- (१) आनन्दजः शोकजमश्रुबाष्पं तयोरशीतं शिशिरो बिभेद ।
गङ्गासरय्वोर्जलमुष्णतप्तं हिमाद्रिनिष्यन्द इवावतीर्णः ॥
- (२) वेश्मानि रामः परिबर्हवन्ति विश्राज्य सौहार्द निधिः सृहदभ्यः ।
बाष्पायमाणो बलिमन्तिकेतमालेख्य शेषस्य पितुर्विवेश ॥
- (३) निर्बन्धपुष्टः स जगाद सर्वं सतुवन्ति पौराश्ररितं त्वदीयम् ।
अन्यत्र रक्षोभवनोषितायाः परिग्रहान्मानवदेव देव्याः ॥
- (४) राजर्षिवंशस्य रविप्रसूतेरूपस्थितः पश्यत कीदृशोऽयम् ।
मत्तः सदाचारशुचेः कलङ्क पयोदवातादिव दर्पणस्य ॥
- (५) सशुश्रुवान्मातरि भार्गवेण पितुर्नियोगात्प्रहृतं द्विषद्वत् ।
प्रत्यग्रहीदग्रज शासनं तदाज्ञा गुरुणां ह्यविचारणीया ॥
- (६) सा नीयमाना रुचिरान्प्रदेशान्प्रियङ्करो मे प्रिय इत्यनन्दत् ।
नावुद्ध कल्पदुमतां विहाय जातं तमात्मन्यसिपत्रवृक्षम् ॥

(બ) ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો :

૫

(૧) ધૃતાતપત્રો ભરતેન સાક્ષાદુપાયસંઘાત ઇવ પ્રવૃદ્ધઃ ।

(૨) ધર્માર્થકામેષુ સમાં પ્રપેદે યથા તથૈવા વરજેષુ વૃત્તિમ્ ।

(૩) યશોઘનાનાં હિ યશો ગરીયઃ ।

(૪) આજ્ઞા ગુરુણાં હ્યવિચારણીયા ।

૨ રઘુવંશનું મૂળકથાનક જણાવી કાલિદાસે કરેલા ફેરફારો જણાવો. ૧૪

અથવા

૨ મહાકાવ્યનાં લક્ષણોને આધારે 'રઘુવંશમ્'નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

૩ 'રઘુવંશમ્'ના ૧૪માં સર્ગને આધારે 'રામ'નું પાત્રાલેખન કરો. ૧૪

અથવા

૩ 'રઘુવંશમ્'ના ૧૪માં સર્ગનું રસદર્શન કરો. ૧૪

૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

(૧) કાલિદાસની કૃતિઓ.

(૨) અયોધ્યામાં રામનું આગમન અને રાજ્યાભિષેક

(૩) સીતાનો ત્યાગ

(૪) ઉપમા કાલિદાસસ્ય ।

૫ નીચેનામાંથી બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪

(૧) કાલિદાસ રચિત નાટકો કયા-કયા છે ?

(૨) રઘુવંશના પ્રારંભમાં કવિ કોની સ્તુતિ કરે છે ?

(૩) રામનો રાજ્યાભિષેક સૌપ્રથમ શાનાથી થયો ?

- (૪) રામે સીતા ત્યાગનો નિર્ણય શા માટે કર્યો ?
- (૫) રામના રાજ્યકાળમાં અયોધ્યા કેવી હતી ?
- (૬) રામ સીતા ત્યાગની જવાબદારી કોને સોંપે છે ?
- (૭) ક્ષત્રિય સ્ત્રીઓ માટે કયો શબ્દ ગૌરવ અપાવનાર છે ?
- (૮) વાચનું દ્વિતીયા બ.વ. અને જગત્નું તૃતીયા એ.વ.નું રૂપ લખો.
- (૯) ચન્દ્રમસે અને રાજ્ઞામ્ એ બે રૂપો ઓળખાવો.
- (૧૦) અસ્મદ્નું સ.એ.વ. અને કિમ્ (પું.) પં.એ.વ.નું રૂપ લખો.
- (૧૧) તદ્ (સ્ત્રી.) ત્.બ.વ. અને તદ્ (પું.) પં.બ.વ.નું રૂપ લખો.
- (૧૨) યુષ્મદ્નું ચ.એ.વ. અને ષ.બ.વ.નું રૂપ લખો.
-